

Notat om De Økonomiske Råds produktivetsrapport 2024

Det Internationale Sekretariat

Sammenfatning

Formandskabet for De Økonomiske Råd (nedenfor vismændene) præsenterer deres seneste [produktivetsrapport](#), der blev offentliggjort d. 5. marts 2024, for Erhvervsudvalget på et møde d. 18. april. Dette notat er udarbejdet til brug for mødet.

Rapportens første kapitel indeholder vurderinger og anbefalinger til den aktuelle økonomiske politik med særligt fokus på emner, der har betydning for produktiviteten. Afsnit 1 nedenfor giver et kort referat af kapitel 1, idet vismændenes kommentarer til anbefalingerne fra Ekspertgruppen for fremtidens erhvervsstøtte behandles særskilt i afsnit 2 nedenfor.

Kapitel 2 og kapitel 3 i vismandsrapporten omhandler den del af vareeksporten, som ikke krydser den danske grænse, dvs. såkaldt merchanting og processing. Vismændene konkluderer, at merchanting og processings bidrag til fremstillingssektorens værditilvækst er vokset fra 2 pct. i 2005 til 20 pct. i 2022. Merchanting og processing finder primært sted i en håndfuld store fremstillingsvirksomheder. Merchanting og processing har bidraget til en højere produktivitet og et fald i lønkvoten.

Nedenfor gives et kort referat af rapporten herunder følgende ni spørgsmål, der eventuelt kan danne udgangspunkt for dialogen med vismændene på mødet d. 18. april:

- Spørgsmål 1:** Vil I præcisere kritikken af trepartsaftalen om offentlig løn fra december 2024 – skulle den ekstraordinære lønstigning have været udmøntet til andre grupper?.....s. 2
- Spørgsmål 2:** Skader eller gavner top-topskatten produktiviteten?.....s. 3
- Spørgsmål 3:** Når I fraråder et selvstændigt dansk klimamål, glemmer I så ikke den politiske foregangseffekt?.....s. 4
- Spørgsmål 4:** Hvordan sikres danske søfarende, hvis DIS-ordning ophæves?s. 7
- Spørgsmål 5:** Hvorfor kommenterer vismændene alene på fire af de i alt ca. 200 støtteordninger, som ekspertudvalget behandler?.....s. 7
- Spørgsmål 6:** Burde Ekspertgruppen for fremtidens erhvervsstøtte ikke have undersøgt de administrative omkostninger ved ordningerne?.....s. 8
- Spørgsmål 7:** Hvorledes sikre, at produktivetsudviklingen vægtes højere?.....s. 8
- Spørgsmål 8:** Faldet i den danske lønkvote som følge af merchanting og processing afspejler vel ikke nødvendigvis en faldende global lønkvote?.s. 10

12. april 2024

Kathrine Lange
Økonomisk Chefkonsulent
Kathrine.Lange@ft.dk
+ 45 3373 3323

Spørgsmål 9: Med merchanting og processing mindskes det danske lønniveaus betydning for danske virksomheders konkurrenceevne, men lønniveauet har vel stadig betydning for dansk beskæftigelse?.....s. 11

Afsnit 1: Aktuel økonomisk politik

En del af vismændenes vurderinger og anbefalinger til aktuel økonomisk politik i kapitel 1 i rapporten er gengivet i boks 1, der dog langt fra udgør et fyldestgørende referat.

Boks 1. Referat af nogle af vismændenes overvejelser

Vismændene kommenterer aftalen om en *reform af universitetsuddannelserne* fra juni 2023. Reformen indebærer blandt andet, at den gennemsnitlige uddannelseslængde reduceres. Selvom den endelige effekt på produktiviteten afhænger af, hvordan reformen ændrer på uddannelsesvalget, og hvorvidt det lykkedes at øge uddannelseskvaliteten, fastslår vismændene, at reformen på den lange bane sandsynligvis vil have negative konsekvenser for den samlede produktivitet i Danmark. Det vil i givet fald reducere velstanden.

Vismændene peger på, at modkøbsaftaler ved forsvarsindkøb risikerer at svække produktivitet og dansk sikkerhed. Argumentet er grundlæggende, at modkøbsaftaler vil øge prisen på indkøb af forsvarsmateriel, hvorfor der vil blive råd til mindre materiel, hvilket svækker dansk sikkerhed.

Regeringen fremlagde i oktober 2023 folkeskoleudspillet *Frihed og fordybelse*. Regeringen foreslår at gøre op med det eksisterende krav om, at lærerne skal have undervisningskompetencer i de fag, de underviser i. I stedet skal en lærer særligt i de mindre klasser kunne undervise den samme klasse i flere fag. Vismændene skriver, at forslaget potentielt risikerer at mindske børnenes læring, men at det er usikkert om dette også vil være tilfældet i de mindre klasser, eller om den mere sammenhængende skoledag med færre forskellige lærere kan opveje de manglende undervisningskompetencer for de mindre klasser.

Foruden vurderingerne i boks 1 samt erhvervsstøtteproblematikken, der behandles i næste afsnit, er diskussionen i vismandsrapportens kapitel 1 særligt koncentreret om tre emner:

- Offentlig løn
- Personskattereformen
- Klimamål

Spørgsmål 1 til 3 nedenfor omhandler vismændenes vurdering af de tre emner.

Spørgsmål 1. Vil I præcisere kritikken af trepartsaftalen om offentlig løn fra december 2024 – skulle den ekstraordinære lønstigning have været udmøntet til andre grupper?

Vismændene beklager, at trepartsaftalen om offentlig løn, der blev indgået d. 4. december 2023, ikke løser det egentlige underliggende problem. Problemet er ifølge vismændene, at de procentuelle lønstigninger til offentlig ansatte tenderer mod at være ens for alle. Derved giver lønnen ikke et prissignal til lønmodtageren om, at de skal flytte sig i retning af områder med mangel på arbejdskraft.

I vismændenes efterårsrapport [Dansk Økonomi, efterår 2023](#) pegede vismændene således på, at tildeling af ekstraordinære lønstigninger til særlige grupper af offentligt ansatte bør ske ud fra veldokumenterede kriterier for, hvor vanskeligt det er at rekruttere arbejdskraft, eksempelvis efter andelen af forgæves rekrutteringer. Vismændene pegede også på det hensigtsmæssige i en mere lokal løndannelse.

Udvalget kunne spørge ind til denne kritik, herunder om vismændene kritiserer, at de ekstraordinære lønstigninger (alene) gik til sosu'ere, pædagoger, socialpædagoger, sygeplejersker, jordemødre og fængselsbetjente, eller om de ekstraordinære stigninger skulle have været højere.

Spørgsmål 2. Skader eller gavner top-topskatten produktiviteten?

Vismændene kommenterer "Aftale om reform af personskat" fra december 2023. Reformen medfører blandt andet en reduktion af marginals-katten for visse topskatteydere, mens den medfører en forøgelse af marginals-katten for skatteydere, der rammes af den nye top-topskat.

Vismændene skriver, at en reduktion af marginals-katten umiddelbart vil øge tilskyndelsen for den enkelte lønmodtager til at finde – og kvalificere sig til et bedre betalt job. Desuden bliver det lettere at tiltrække de bedst kvalificerede til stillinger i Danmark. Det trækker i retning af, at en reduktion af marginals-katten øger produktiviteten. Omvendt vil top-topskatten umiddelbart reducere produktiviteten.

Som noget nyt fremfører vismændene imidlertid, at top-topskatten kan have den positive effekt, at den svækker højt-lønnedes tilskyndelse til at anvende ressourcer på at forhandle sig til en høj løn fremfor at sikre det bedst mulige resultat for virksomheden (dvs. såkaldt rent seeking). Denne effekt vil isoleret set lede til, at top-topskatten øger produktiviteten.

Udvalget kunne spørge vismændene, hvilken effekt der dominerer. Dvs. om de vurderer, at indførslen af top-topskatten øger eller reducerer produktiviteten, samt om rent-seeking-problematikken alene gør sig gældende for højt-lønnede?

Spørgsmål 3. Når I fraråder et selvstændigt dansk klimamål, glemmer I så ikke den politiske foregangseffekt?

Vismændene skriver, at det efter EU's *Fit for 55* ikke længere er oplagt, om det er de danske nationale målsætninger eller de europæiske krav til Danmark, der er bindende.¹

Vismændene skriver i produktivitetsrapporten, at det skaber øget usikkerhed, når der opereres med to mål, der ligger tæt på hinanden, fremfor blot et klimamål. Dermed øges risikoen for, at det bliver nødvendigt at gennemføre tiltag med kort aftræk for at opfylde det ene af de to mål – på linje med det der var tilfældet i forbindelse med opfyldelsen af 2025-målet i klimaloven.

På denne baggrund anbefaler vismændene, at der vælges et dominerende mål: Enten kan EU's krav til Danmarks reduktioner indarbejdes i en fremtidig klimalov og erstatte selvstændige nationale målsætninger. Alternativt kan det danske klimamål efter 2030 skærpes, så det bliver klart, at den nationale målsætning altid er den bindende restriktion, jf. Økonomi og Miljø, 2023.

I en [artikel i altinget](#) forholder vismand Lars Gårn Hansen sig imidlertid kritisk overfor en skærpelse af de danske nationale klimamål. Det hænger sammen med, at der efter 2032 kan være tæt på 100 pct. lækage ved selvstændige danske reduktionstiltag rettet mod udledninger, der indgår i EU-kvotestystemet, jf. også Økonomi og Miljø, 2023. Dvs. hvis vi i Danmark mindsker udslippet inden for brancher, der er omfattet af et EU-kvotestystem, vil kvoterne blot blive brugt et andet sted i Europa, så det globale CO₂-udslip er uændret trods den danske indsats. Efter 2032 er landbruget den eneste sektor med betydelige udledninger, som ikke er reguleret gennem et europæisk kvotemarked. Herefter vil det således hovedsageligt være reduktionstiltag rettet mod landbrugets drivhusgasudledninger, der vil få de globale udledninger af drivhusgasser til at falde.

Når aktører som [CONCITO](#) og [Klimarådet](#) argumenterer for selvstændige danske klimamål, sker det imidlertid blandt andet ud fra et argument om Danmark som et foregangsland. Dvs. den indvirkning en ambitiøs dansk politik kan have på blandt andet det europæiske politiske ambitionsniveau.

Udvalget kunne spørge vismændene, om de ikke ser bort fra at et ambitiøst dansk mål, kan påvirke EU's klimapolitik, herunder den fremtidige udstedelse af CO₂-kvoter.

¹ I EU har Danmark forpligtet sig til reduktionsmål i 2030 for udvalgte sektorer, særligt transport, landbrug og arealer. EU-forpligtelserne for disse sektorer ser ikke ud til at blive opfyldt uden yderligere tiltag. Og selv hvis de nationale mål for 2025 og 2030 bliver opfyldt, er det langt fra sikkert, at Danmark opfylder sine EU-forpligtelser, jf. [Klimarådets Statusrapport 2024](#).

Afsnit 2: Vismændenes anbefalinger til erhvervsstøtten

Vismændene diskuterer også erhvervs- og statsstøtteproblematikker i kapitel 1. Vismændene er som udgangspunkt skeptiske overfor erhvervsstøtte. Det skal ikke mindst ses i lyset af, at de ressourcer, der anvendes på erhvervsstøtte til en specifik industri eller sektor, belaster den resterende del af samfundet, mens en del af erhvervsstøtten også tilfalder udenlandske forbrugere i form af lavere priser. Dermed mindsker statsstøtte som udgangspunkt den samlede *danske* samfundsøkonomiske velfærd.

Vismændene kommenterer den rapport, som Ekspertgruppen for fremtidens erhvervsstøtte offentliggjorde d. 19. februar 2024, dvs. ”Fremtidens erhvervsstøtte – kortlægning, principper og sanering”. I rapporten vurderer ekspertgruppen erhvervsstøtteordningerne med afsæt i en række principper, som ekspertudvalget selv har opstillet. Ekspertudvalget vægter hensynet til samfundsøkonomi særligt højt, hvilket vismændene roser.

Med udgangspunkt i de opstillede principper anbefaler ekspertudvalget at sanere i alt 58 ordninger. Ses der bort fra ordninger rettet mod søfart, giver det anledning til et merprovenu på i alt 2,3 mia. kr. efter tilbageløb og adfærd. For et referat af ekspertgruppens rapport se eventuelt følgende [notat](#), der er udarbejdet af de økonomiske konsulenter.

Vismændene kritiserede i deres efterårsrapport ”[Dansk Økonomi, efterår 2023](#)” de rammer, som ekspertgruppen har fået. Dvs. den på forhånd fastlagte målsætning om at spare 2 mia. kr.² samt kravet om at øge den strukturelle beskæftigelse med 4.000 fuldtidspersoner via en omlægning af erhvervsstøtten. Fokus bør ifølge vismændene i stedet være på at fjerne de dele af erhvervsstøtten, der ikke kan begrundes ud fra samfundsøkonomiske hensyn.

I 2024 produktivetsrapporten kommenterer vismændene udvalgets anbefalinger til følgende fire ordninger:

Pulje til fangst og lagring af CO₂ (CCS)

Ekspertgruppen anbefaler, at tilskudspuljen til fangst og lagring af CO₂ (CCS) opretholdes. Ifølge vismændene bør klimaomstillingen imidlertid som udgangspunkt alene drives af en drivhusgasafgift og et tilsvarende tilskud til negative udledninger. Der kan dog i følge vismændene være argumenter for teknologistøtte på klimaområdet, hvis der kan påvises markedsfejl i form af store spredningseffekter, som kan føre til drivhusgasreduktioner i Danmark

² Midlerne skal ifølge regeringsgrundlaget anvendes til at finansiere et permanent F&U-fradrag samt forbedringer af generationsskifteskatten.

og resten af verden. I så fald bør støtten imidlertid ifølge vismændene tilrettelægges, så spredning ikke begrænses af f.eks. patenter.

Den lavere beskatning af landbrugets produktionsjord

Ekspertgruppen anbefaler ophævelse af den såkaldte bondegårdsregel, der implicerer en lavere vurdering af landbrugets produktionsjord. Vismændene er enige med ekspertgruppen, men peger derudover på, at de generelt lavere satser på produktionsjord også udgør erhvervsstøtte.³

Tonnageskatten

Ekspertudvalget har også vurderet den såkaldte tonnageskat,⁴ som de imidlertid ikke anbefaler at ændre. Vurderingen tager udgangspunkt i [en beregning fra Skatteministeriet](#), der viser, at det vil reducere den samlede samfundsøkonomiske velstand, såfremt den favorable tonnageskat ophæves, og provenuet i stedet anvendes til en generel nedsættelse af selskabsskatten.

Vismændene kritiserer beregningen fra Skatteministeriet. Skatteministeriets konklusion om, at tonnageskatten er mere forvridende end selskabsskatten, drives i høj grad af en antagelse om, at 50 pct. af rederiernes aktivitet vil blive udflyttet, hvis rederierne beskattes med den almindelige selskabsskat, samt at de danske lønninger falder med skatteværdien af dette udflyttede grundlag.⁵ Begge antagelser stiller de økonomiske vismænd spørgsmålstegn ved, se også [her](#).

Vismændene anbefaler således i modsætning til ekspertudvalget, at den favorable tonnageskatteordning ophæves.

DIS-ordningen

Ekspertgruppen fremhæver et saneringspotentialt i den såkaldte DIS-ordning, som vismændene også anbefaler afviklet. DIS-ordningen indebærer, at

³ Af mere formelle grunde behandler Ekspertgruppen for fremtidens erhvervsstøtte ikke det forhold, at kommunerne har mulighed for at fastsætte særskilte (og for det meste lavere) grundskyldsskattesatser på produktionsjord, som erhvervsstøtte.

⁴ I stedet for at anvende de almindelige selskabsskatte regler kan der ved rederivirksomhed anvendes den såkaldte tonnageskatteordning. Med ordningen opgøres den skattepligtige indkomst på baggrund af skibenes lasteevne (nettotonnage) og ikke på baggrund af det driftsmæssige overskud, som skibene genererer. Der er således tale om en form for vægtafgift/rumafgift, som er uafhængig af størrelsen af rederiernes skattemæssige resultat. Skatteudgiften udgøres af forskellen mellem tonnageskatten og den selskabsskat, rederivirksomhederne alternativt skulle have betalt, hvis de i stedet var underlagt de almindelige regler for betaling af selskabsskat.

⁵ Skatteværdien beregnes dog ud fra gennemsnittet af satsen før og efter.

lønindkomst, der erhverves på et skib, under visse betingelser er skattefritaget. Ekspertgruppen forudsætter, at gevinsten ved dette tilfalder rederierne, dvs. at søfolkenes før-skat-indkomst er sat tilsvarende ned.

Nedenfor følger tre spørgsmål, som eventuelt kan danne udgangspunkt for udvalgets dialog med vismændene om erhvervsstøtte.

Spørgsmål 4. Hvordan sikres danske søfarende, hvis DIS-ordningen ophæves?

Hvis DIS-ordningen øjeblikkeligt ophæves, og søfarendes løn øjeblikkeligt gøres skattepligtig, vil det umiddelbart gå ud over de søfarende, hvis løn jo er fastsat i allerede indgåede overenskomster.

Udvalget kunne på den baggrund spørge vismændene, om en ophævelse af DIS-ordningen kan stå alene, eller hvordan det kan sikres, at danske søfarendes indkomst reguleres tilsvarende op, når den bliver skattepligtig. Videre kunne udvalget også spørge, om vismændenes anbefaling indebærer, at der fremover slet ikke vil blive ansat danske søfarende på danske skibe.

Det skal i den forbindelse fremhæves, at organisationen [Fair Maritim](#) fremfører, at DIS-skatteordningen blev indført i 1988, som modvægt til DIS-lovens §10. DIS-lovens §10 åbnede for, at rederierne fremover kunne hyre udenlandske søfarende på deres hjemlands vilkår.

Spørgsmål 5. Hvorfor kommenterer vismændene alene på fire af de ca. 200 støtteordninger, som ekspertudvalget behandler?

Som ovenfor beskrevet kommenterer vismændene alene på fire erhvervsstøtteordninger. Udvalget kunne spørge, hvorfor vismændene har udvalget netop disse fire ordninger.

Eksempelvis kunne udvalget spørge vismændene, om de har gjort sig overvejelser om det hensigtsmæssige i en sanering af fradragsreglerne for fondes og selskabers almennyttige uddelinger og hensættelser. Saneringen kan give et provenu på i størrelsesorden 0-4 mia. kr., men kræver ifølge ekspertgruppen en politisk prioritering.⁶

⁶ Ekspertgruppen for fremtidens erhvervsstøtte konkluderer således, at der ikke med afsæt i de principper, de har opstillet kan peges på en entydig konklusion om sanering eller ej, idet det fordrer en politisk afvejning af argumenter for og imod.

Spørgsmål 6. Burde Ekspertgruppen for fremtidens erhvervsstøtte ikke have undersøgt de administrative omkostninger ved ordningerne?

Vismændene synes generelt at forholde sig positivt til ekspertgruppens metode. Side 18 i rapporten "Fremtidens erhvervsstøtte – kortlægning, principper og sanering" fremgår det imidlertid, at ekspertgruppen ikke har opgjort de administrative omkostninger ved erhvervsstøtteordningerne.

Udvalget kunne spørge vismændene, om de ikke er enige i, at det er et forholdsvist stort metodisk problem, idet det isoleret set leder til en undervurdering af såvel de samfundsøkonomiske som offentlige omkostninger ved erhvervsstøtte.

Spørgsmål 7. Hvorledes sikre, at produktivitetsudviklingen vægtes højere?

Vismændene kritiserer det politiske mål om, at en omlægning af erhvervsstøtten skal øge den strukturelle beskæftigelse, ligesom de også kritiserer reformen af universitetsuddannelserne fra juni 2023 for at reducere produktiviteten.

Udvalget kunne spørge vismændene, om vismændene er af den opfattelse, at der er for stort fokus på at øge den strukturelle beskæftigelse fremfor at øge produktiviteten, og om de har forslag til, hvordan det kan sikres, at dagsordenen vægtes højere.

Afsnit 3: Merchanting og processings tiltagende betydning

Kapitel 2 og kapitel 3 i vismandsrapporten handler om den andel af den samlede vareeksport, som ikke krydser den danske grænse, dvs. såkaldt merchanting og processing (M&P nedenfor), jf. også boks 2.

Boks 2. Hvad kendetegner merchanting og processing?

Merchanting er, når en dansk virksomhed køber og videresælger varer i udlandet, uden at de krydser den danske grænse.

Processing er, når en dansk virksomhed får forarbejdet sine varer i udlandet og derefter videresælger færdigvarerne.

Bemærk, at virksomheden i begge tilfælde ejer færdigvarerne, hvorfor aktiviteten påvirker dansk eksport og ikke tjenestebalancen.

En alternativ aktivitet, hvorigennem danske virksomheder kan bidrage til vareproduktionen i udlandet, er igennem en såkaldt *licensmodel*. Med licensmodellen modtager den danske virksomhed betaling i form af royalties og honorarer for de udførte tjenester, mens den udenlandske virksomhed står for forarbejdningen. Dvs. den udenlandske virksomhed ejer og sælger de færdige varer.

Såvel M&P som aktiviteten ved licensmodellen øger BNP. Indtjeningen ved licensmodellen indgår imidlertid i betalingsbalancen som tjenesteeksport og *ikke* som vareeksport, som det er tilfældet ved M&P.

Analyserne viser, at M&P har stået for en stor del af udviklingen i værditilvæksten, produktiviteten og lønkvoten i fremstillingssektoren. Værditilvæksten knyttet til M&P er således steget fra at udgøre 2 pct. af fremstillingsvirksomhedernes værditilvækst i 2005 til at udgøre 20 pct. 2022.

Stigningen i M&P afspejler en strukturel udvikling, hvor en større del af danske virksomheders produktion og eksport finder sted i og fra udlandet.⁷ Vismændene skriver, at en sandsynlig forklaring på forøgelsen af M&P er, at virksomheder har øget deres produktion i andre lande for at være tættere på globale markeder eller for at spare produktionsomkostninger.

Forskydningen i retningen af M&P afspejler en underliggende (strukturel) ændring i måden, hvorpå der produceres i dansk økonomi: Den fysiske produktion foregår i stigende grad i udlandet, mens danske virksomheder i stigende grad står for forskning, udvikling og administration. Samtidig indebærer udviklingen ifølge vismændene en svagere kobling mellem dansk lønkonkurrenceevne og den samlede eksport.

⁷ Med "dansk" virksomhed tænkes ikke på ejeren eller ejerkredsens nationalitet. Ejerne kan godt være udenlandske. Det afgørende er, at den relevante virksomhed er i Danmark i mindst et år og har selvstændig beslutningsret. Så siger man, at virksomheden har økonomisk interessecentrum i Danmark, og dens regnskab inddrages i det danske nationalregnskab, se også [her](#).

Traditionelt har der været en tæt sammenhæng mellem produktion og beskæftigelse indenfor fremstillingserhvervene. Denne sammenhæng svækkes, når en større del af virksomhedernes indtjening er knyttet til produktion, der fysisk foregår i udlandet, idet værdien i det tilfælde skabes uden brug af dansk arbejdskraft.

Når man skal opgøre kapacitetspresset på det danske arbejdsmarked, bør centraladministrationen derfor ifølge vismændene i fremtiden snarere vurdere, om beskæftigelsen afviger fra det strukturelle niveau (beskæftigelsesgabet), fremfor om produktionen afviger fra det strukturelle niveau (outputgabet).⁸

Gruppen af 56 M&P-virksomheder domineres af fem virksomheder , som tilsammen står for 81 pct. af avancerne fra M&P i gruppen.

De dominerende M&P-virksomheder har mange af de karakteristika, som kendetegner de såkaldte superstjernevirksomheder, der ifølge økonomisk forskning i stigende grad ser ud til at dominere økonomien i USA og Europa. Superstjernevirksomheder er kendetegnet ved, at de har høj vækst, høj produktivitet, en lav lønkvote og høje markupper, der afspejler en meget høj indtjening.

En uheldig konsekvens af superstjernernes øgede dominans er, at konkurrencen mindskes. Superstjernevirksomhedernes høje markupper betyder, at priserne isoleret set er højere end i en situation med stærkere konkurrence.

Vismændene skriver, at fremvæksten af superstjernevirksomheder taler for international koordinering af konkurrencepolitikken. Vismændene ser EU's såkaldte Digital Markets Act som et skridt i denne retning.

Spørgsmål 8. Faldet i den danske lønkvote som følge af merchanting og processing afspejler vel ikke nødvendigvis en faldende global lønkvote?

M&P påvirker dansk BNP: Omsætningen fra de færdigvarer, der sælges i udlandet, indgår i eksporten, mens udgifterne ved aktiviteten, dvs. køb af uden-

⁸ Med dette fortsætter vismændene en diskussion med Finansministeriet (FM). I [FMs kommentarer til vismændenes 2023 efterårsrapport](#) skriver FM således: "Finansministeriet mener endvidere, at formandskabet bør lægge mere vægt på outputgabet end beskæftigelsesgabet i sin vurdering af finanspolitikken. Det skal bl.a. ses i sammenhæng med, at beskæftigelsesgabet er lagget ift. outputgabet. Finansministeriets skønner outputgabet til 1,6 pct. i 2024, med en aftagende tendens, og dermed væsentligt mindre end beskæftigelsesgabet i 2024".

landske varer og den udenlandske arbejdskraft samt de udenlandske investeringer behandles som import. Det betyder, at nettooverskuddet ved aktiviteten øger dansk BNP.

På denne måde vil overskuddet fra M&P – efter, at virksomheden har afholdt de afledte omkostninger – tilfalde Danmark og lede til en højere bruttorestindkomst herhjemme, der blandt andet går til aflønning af dansk kapital/det danske produktionsapparat.⁹

Med M&P vil den danske bruttorestindkomst dermed stige, uden at de danske lønninger følger med op. Det betyder, at lønkvoten, dvs. forholdet mellem det, der går til aflønning af danske lønmodtagere, og det der går til aflønning af dansk kapital, falder. Vismændene skriver, at udviklingen kan have haft fordelingsmæssige konsekvenser, idet den lavere lønkvote indebærer, at en højere andel af værdiskabelsen går til virksomhedsejerne.

Udvalget kunne imidlertid spørge vismændene, om virksomhedens globale lønkvote nødvendigvis er faldet? Udviklingen behøver vel ikke afspejle, at en mindre andel af virksomhedernes værdiskabelse går til aflønning af arbejdskraft globalt set? Med andre ord, når den danske lønkvote falder, kan det så ikke skyldes, at en del af det overskud, der genereres af det udenlandske kapitalapparat, rent teknisk bogføres i Danmark?

Spørgsmål 9. Med merchanting og processing mindskes det danske lønniveaus betydning for danske virksomheders konkurrenceevne, men lønniveauet har vel stadig betydning for dansk beskæftigelse?

Overvismand Carl-Johan Dalgaard peger i Børsen d. 6. februar 2024 på, at M&P rejser spørgsmålet, om hvordan vi egentlig skal måle Danmarks konkurrenceevne. Ofte kigger økonomerne på lønkonkurrenceevne: Hvad tjener en dansk industriansat kontra en tysk industriansat? Stiger lønningerne hurtigere i Danmark end i Tyskland, taber vi konkurrenceevne. Det er den traditionelle tilgang.

Men i en verden hvor stadigt færre og færre varer krydser den lokale grænse, må vi ifølge vismanden spørge os selv: Hvad mener vi egentlig med konkurrenceevne?

Udvalget kunne imidlertid spørge vismændene, om ikke den danske makroøkonomiske politik under alle omstændigheder bør sigte efter en nogenlunde stabil indenlandsk dansk beskæftigelse – og her har det danske lønniveau vel stadig en afgørende betydning?

⁹ Bruttorestindkomsten går også til aflønning af selvstændige.

Dette dokument er udarbejdet af Folketingets Administration til brug for medlemmer af Folketinget. Efter ønske fra Folketingets Præsidium understøtter Folketingets Administration det parlamentariske arbejde i Folketinget, herunder lovgivningsarbejdet og den parlamentariske kontrol med regeringen ved at yde upartisk faglig bistand til medlemmerne. Faglige noter udarbejdet af Folketingets Administration er i udgangspunktet offentligt tilgængelige.